

Имам ли право на чиста природа?

Новини | Общество | на 30.08.2024 06:00

Защо говорим за това?

Има една приказка от големия писател Шон Тан, в която мечките слизат от планините и отиват в съда.

Там те завеждат дело срещу хората - защото хората са се отнесли ужасно с тях. Освен че са ги нападали и убивали, те са направили нещо по-лошо: отнели са им средата на живот, като са унищожавали горите, отравяли са реките, в които мечките са търсили риба, и така нататък.

Това е приказка. Мечките не могат да говорят и да наемат адвокати. Те, както и другите [животни, застрашени от хората](#), не могат да търсят правата си в съда. Но ние, хората, пречим и на самите себе си. Нашите заводи и превозни средства, производството на енергия и лошото управление на ресурсите унищожават природата. И от това страдаме всички - включително и децата. А те нямат никаква вина.

Може ли нещо да се направи?

Възможно ли е обаче човек да се защити срещу онези, които отравят природата около него?

Да, не е лесно, но е възможно. Преди няколко дни [ви разказахме](#) как гражданите на Русе са излезли да протестират срещу замърсяването на въздуха. Тогава това е било акт на смелост, защото комунистическият режим се е отнасял жестоко към протестиращите.

Днес обаче екологичните протести се случват често. А през последните 50 години правото на чиста среда става част от законите на много страни. Те са вече повече от 150! Преди 2 години то беше признато и от [Организацията на обединените нации](#).

Какво значение има дали едно право е признато със закон?

Законите са правила, които всички заедно приемаме и се съгласяваме да спазваме. В такъв случай, ако някой нарушава правото ти, ти можеш да поискаш [защита от съда](#). Затова през последните години има все повече съдебни дела за замърсяване. Такива дела води и Европейският съд за правата на човека.

За какво могат да бъдат такива дела?

Да вземем например едно измислено село, да кажем "село Зайка".

Жителите на това селце отглеждат сами плодове и зеленчуци в дворовете си, водят животните на паша, къпят се в местната река, берат малини в планината. Един ден до селото откриват мина. Огромни багери копаат земята. В планината зейва огромна дупка, гората е унищожена. Наблизо се появява завод за преработка на въглища. Въздухът в селото е отровен. Плодовете и зеленчуците вече не стават за ядене. Животните се разболяват.

В такава ситуация жителите на селото могат да потърсят правата си пред властите - пред тези, които са разрешили да се направят мината и завода. Може да протестират пред кмета или пред министрите. Ако обаче никой не им обърне внимание, те могат да се обърнат към Европейския съд за правата на човека. И да търсят своето право на чиста околна среда. И понеже ги търсят заедно, това би се наричало "**колективен иск**".

Правото на чиста околна среда е признато и в българската Конституция.

Конституцията - това са основните и най-важни закони на страната. Всички други закони трябва да се съобразяват с тях.

Например ако парламентът приеме закон, според който всеки има право да строи каквито си иска заводи, независимо как ще се отразят на природата, този закон може да бъде отменен.

Та нали в Конституцията пише: „гражданите имат право на здравословна и благоприятна околна среда в съответствие с установените стандарти и нормативи. Те са длъжни да опазват околната среда“.

Хм, забелязахте ли нещо? Освен за правата тук пише и "те са длъжни". Правата почти винаги вървят заедно със задължения. И няма как иначе - не можеш да имаш право на прибрена стая, ако все си разхвърляш играчките. Не можем да искаме чисти гори, ако самите ние хвърляме боклуци.

Но когато наистина правим всичко както трябва, можем да изискваме и от другите да го правят.

Въпросника към тази статия можеш да решиш онлайн на:
[/book/4907-imam-li-pravo-na-chista-priroda](#)

Сканирай този QR-код и влез директно във въпросника ->

©"Вижте" е издание на Фондация Гутенберг 3.0. Всички права са запазени

